

บทที่ 2

แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

สมควร สุรภพพิศิษฐ์ (2542) ได้สรุปความหมายการมีส่วนร่วมไว้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การที่ปัจเจกบุคคล กลุ่มคน หรือองค์กร ได้ร่วมกันคิดแก้ไขปัญหา ร่วมกันวางแผน ร่วมปฏิบัติงานในลักษณะการเสียดสละแรงงาน บริจาคเงิน วัสดุสิ่งของ ร่วมแบ่งปันผลประโยชน์และร่วมติดตามผลงานด้วยความสมัครใจเพื่อพัฒนาทรัพยากรสิ่งแวดล้อม หรือชุมชนให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้โดยมีขั้นตอนการมีส่วนร่วมดังนี้

- (1) การมีส่วนร่วมในการประชุมวางแผน
- (2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ
- (3) การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์
- (4) การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลงานที่ได้ดำเนินการไปแล้ว

รักชาติ วัฒนาประชากุล (2542) สรุปการมีส่วนร่วมว่า หมายถึง การร่วมกันตัดสินใจ ร่วมวางแผน ร่วมลงมือปฏิบัติสละทรัพย์และแรงงาน ร่วมแบ่งปันผลประโยชน์และติดตามประเมินผลงาน เพื่อให้เกิดการพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ต้องการและเพื่อบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยสรุปลักษณะการมีส่วนร่วมได้ดังต่อไปนี้

- (1) การมีส่วนร่วมประชุมวางแผนดำเนินการ โดยแสดงความคิดเห็นและเสนอแนะ
- (2) ร่วมดำเนินการวางแผนที่กำหนดไว้โดยเสียดสละกำลังเงิน วัสดุ แรงกาย หรือทรัพยากรที่มีอยู่

- (3) ร่วมแบ่งปันผลประโยชน์หรือร่วมกันใช้ประโยชน์
- (4) ร่วมในการติดตามประเมินผล

ชัยรัตน์ วงศ์ฟู (2545) ได้สรุปแนวคิดการมีส่วนร่วมไว้ว่า การมีส่วนร่วมคือ การที่บุคคล หรือองค์กร ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการคิด ร่วมแก้ไขปัญหา ร่วมดำเนินงานในกิจกรรมชุมชน โดยร่วมกันวางแผน ร่วมประชุม ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติงาน ในลักษณะของการเสียดสละแรงงาน บริจาคเงินวัสดุสิ่งของ ร่วมแบ่งปันผลประโยชน์ และร่วมติดตามผลงาน โดยเกิดจากความรับผิดชอบร่วมกัน เพื่อกระทำการให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

อนงค์รัตน์ เพชรสัมฤทธิ์ (2540) ได้รวบรวมขั้นตอนการมีส่วนร่วมไว้ 4 ขั้นตอน คือ

(1) การมีส่วนร่วมในการศึกษาปัญหาและวางแผนป้องกัน หมายถึง การตัดสินใจว่าอะไรคือปัญหาของตน อะไรคือสาเหตุและจะแก้ไขปัญหายังไร โดยกำหนดแนวทางการแก้ไขพร้อมกันไปด้วย

(2) การมีส่วนร่วมการปฏิบัติตามแผนป้องกันรักษา หมายถึง การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกันตามวิธีทาง และแนวทางให้เป็นไปตามโครงการและแผนที่กำหนดขึ้น

(3) การมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาซึ่งเกิดจากกิจกรรมหรือการดำเนินการของชุมชน

(4) การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล เป็นการดำเนินการทำงานของตนและสภาพการณ์ภายนอก

ลักษณะการมีส่วนร่วมเกิดจาก

(1) การมีส่วนร่วมเกิดจากเบื้องบนหรือเบื้องล่าง

(2) การจูงใจให้เกิดการมีส่วนร่วมเป็นไปโดยสมัครใจ หรือบังคับ

(3) ช่องทางการมีส่วนร่วมที่เกิดขึ้น

3.1 มีส่วนร่วมโดยปัจเจกชนหรือกลุ่ม

3.2 มีส่วนร่วมโดยตรงหรืออ้อม

3.3 มีส่วนร่วมโดยเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ

ปัจจัยที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วม

(1) ปัจจัยทางชีวภาพ - กายภาพ

(2) ปัจจัยทางเศรษฐกิจ

(3) ปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรม

(4) ปัจจัยทางการเมือง

(5) ปัจจัยทางประวัติศาสตร์

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง กระบวนการที่กลุ่มคน องค์กร หรือประชาชนเข้ามาร่วมดำเนินการในกิจกรรมต่างๆ ตั้งแต่ การวางแผนปฏิบัติการ ใช้ประโยชน์ร่วมกัน รับผิดชอบร่วมกัน และร่วมกันติดตามประเมินผล เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้โดยอาศัย ปัจจัยทางชีวภาพ กายภาพ เศรษฐกิจ สังคม และการเมืองเป็นตัวสนับสนุนให้การมีส่วนร่วมเกิดประสิทธิผลเต็มรูปแบบ

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการ

สุรเดช มณีพราย (2545) ได้รวบรวมแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการไว้ว่า การจัดการ หมายถึง ภารกิจของบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือหลายคนที่จะเข้ามาทำหน้าที่ประสานในทีมงานของบุคคลที่ต่างฝ่ายต่างทำและไม่อาจประสบผลสำเร็จจากการแยกกันทำให้สามารถบรรลุผลสำเร็จได้ด้วยดี การจัดการถือได้ว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่จะเป็นตัวกำหนดประสิทธิผล และประสิทธิภาพของ องค์กร โดยตรง

ลักษณะของการจัดการประกอบด้วย

- (1) เป็นกระบวนการทำงานให้สำเร็จโดยอาศัยผู้อื่น
- (2) มีจุดมุ่งหมายของการใช้ทรัพยากร
- (3) มีคณะบุคคลร่วมมือร่วมใจกันดำเนินการ
- (4) เป็นกิจกรรมที่มีการวางแผน การจัดองค์การ การควบคุม การอำนวยความสะดวก
- (5) มีผู้จัดการที่มีความรู้ ความสามารถ
- (6) ต้องอาศัยทรัพยากรต่างๆมาดำเนินการ

หลักการจัดการควรมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

- (1) หลักการกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย นโยบายขององค์กร
- (2) หลักการวางแผนงานทั้งระยะสั้นและระยะยาว
- (3) หลักการจัดองค์การเพื่อแบ่งแยกหน้าที่รับผิดชอบ
- (4) หลักการควบคุมเพื่อให้ดำเนินงานเป็นไปตามแผนและวัตถุประสงค์
- (5) หลักประสิทธิภาพ คือ การทำงานต้องให้ได้รับประโยชน์สูงสุด
- (6) หลักความเป็นธรรม
- (7) หลักความซื่อสัตย์
- (8) หลักการปรับปรุงแก้ไข
- (9) หลักการนำเอาความสามารถของผู้ร่วมงานมาใช้

2.3 แนวคิดด้านพฤติกรรมมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม

วิลลิสทรี หรยางกูร (2541) ได้อธิบายกระบวนการทางพฤติกรรมไว้ว่า ในความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมนั้น เกิดกระบวนการทางพฤติกรรมที่แสดงถึงลักษณะเฉพาะทางพฤติกรรมจำแนกได้ 3 กระบวนการ คือ

(1) กระบวนการรับรู้ (Perception) คือ กระบวนการที่รับข่าวสารจากสิ่งแวดล้อม โดยผ่านทางระบบประสาทสัมผัส กระบวนการนี้จึงรวมการรู้สึก (Sensation) ด้วยกระบวนการ ดังกล่าวเป็นพฤติกรรมภายใน

(2) กระบวนการรู้ (Cognition) คือ กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการทางจิตที่รวมการเรียนรู้ การจำ การคิด รวมถึงการพัฒนาด้วย กระบวนการรู้จึงเป็นกระบวนการทางปัญญาเป็นพฤติกรรมภายใน

(3) กระบวนการทางพฤติกรรมในสภาพแวดล้อม (Spatial behavior) คือ กระบวนการที่บุคคลมีพฤติกรรมเกิดขึ้นในสภาพแวดล้อมเป็นพฤติกรรมภายนอก

พฤติกรรมทั้ง 3 กระบวนการมีความต่อเนื่องและสัมพันธ์กันอย่างซับซ้อน เป็นกระบวนการอิสระ ทำหน้าที่ร่วมกันไม่สามารถแยกได้ชัดเจน นอกจากนี้ยังได้อธิบายเกี่ยวกับมนุษย์กับสภาพแวดล้อมไว้ว่า มนุษย์มีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม 2 ประการ คือ 1) ด้านกายภาพซึ่งเป็นที่ที่เป็นรูปธรรม ได้แก่ สิ่งต่างๆ ที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น เครื่องใช้ บ้านเรือน อาคาร ถนน รวมทั้งสภาวะแวดล้อมทางอุณหภูมิ แสงสว่าง ระดับเสียง ที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ และสิ่งต่างๆ ที่ปรากฏตามธรรมชาติ เช่น ต้นไม้ พืชพันธุ์ แม่น้ำ ลำคลอง เป็นต้น 2) สิ่งที่เป็นนามธรรม ได้แก่ ระบบคุณค่า วัฒนธรรม ข่าวสาร ความรู้ ความคิด ทักษะ เป็นต้น ซึ่งความสัมพันธ์เหล่านี้มีมิติด้านเวลาที่เกี่ยวข้องด้วยเพราะกิจกรรมต่างๆ ของมนุษย์มักเกิดขึ้นตามกาลเวลา

ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ วิลลิสทรี หรยางกูร (2541: 22-24) ได้อธิบายไว้ดังต่อไปนี้

(1) สภาพแวดล้อมทางกายภาพมีคุณสมบัติที่สัมพันธ์กับสภาวะแวดล้อม เช่น ระดับเสียง ความสว่าง ระดับอุณหภูมิ ความชื้น ความบริสุทธิ์ของอากาศ เป็นต้น คุณสมบัติเหล่านี้ มีความสัมพันธ์กัน

(2) สภาพแวดล้อมมีคุณสมบัติที่สัมพันธ์กับความรู้สึกของอวัยวะและระบบประสาทสัมผัสต่างๆ ของมนุษย์ มนุษย์จะรับรู้คุณสมบัติต่างๆ ของสภาพแวดล้อมผ่านทางจักขุประสาท โสตประสาท ฆานประสาท และ ผัสสประสาท โดยผ่านทางตา หู จมูก ลิ้นและผิวหนัง

(3) ทางมิติ มนุษย์จะมีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมกายภาพในด้านขนาดของสิ่งต่างๆ และระยะระหว่างสิ่งต่างๆ เช่น ระยะห่างระหว่างบ้านตัวเอง โรงเรียน หรือศูนย์การค้า เหล่านี้ เป็นต้น

(4) ทิศทาง มนุษย์จะมีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมกายภาพด้านทิศทางของสิ่งต่างๆ ทำให้ทราบว่าต้องเดินทางหรือเคลื่อนไหวไปในทิศทางใด และเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมเกี่ยวกับความเคลื่อนไหว ทิศทางการเลือกทำเลที่ตั้งบ้านเรือนอาคารต่างๆ เป็นต้น

(5) สัญลักษณ์ ซึ่งเป็นสื่อของความหมายสิ่งต่างๆ อาจเป็นสัญลักษณ์ หรือภาษาโดยตรง เช่น ป้ายจราจร ป้ายร้านค้า หรือป้ายแนะนำต่างๆ เหล่านี้ เป็นองค์ประกอบทางสภาพการณืต่างๆ สัญลักษณ์เป็นสื่อความหมายทางสังคม ทำให้รู้สภาพของสังคมและยังรวมถึงความสัมพันธ์ทางด้านสุนทรียภาพด้วย

(6) สภาพแวดล้อมทางกายภาพมีคุณสมบัติในการเสริมให้มนุษย์มีความสัมพันธ์ต่อการกระทำระหว่างกันและกัน เพราะสภาพแวดล้อมที่ต่างกันย่อมก่อให้เกิดการกระทำระหว่างกันและกันที่แตกต่างกันไป

(7) คุณสมบัติของสภาพแวดล้อมทางกายภาพอีกประการที่มีความสัมพันธ์ต่อมนุษย์ คือ การก่อให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เป็นคุณสมบัติรวมของสภาพแวดล้อมที่สะท้อนมาจากระบบคุณค่าของวัฒนธรรม คุณสมบัติก่อให้เกิดการกระทำระหว่างระบบวัฒนธรรมกับสภาพแวดล้อมอย่างลึกซึ้ง มักเป็นสังคมปิด คือ ชุมชนที่อยู่ห่างไกล เช่น ตามชนบท ซึ่งต่างกับสภาพแวดล้อมกายภาพในสังคมเปิด ซึ่งการยึดถือระบบคุณค่าที่แตกต่างกันไป สังคมแบบนี้จะขาดความสัมพันธ์อย่างลึกซึ้งระหว่างระบบวัฒนธรรมกับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ และขาดจุดรวมที่ก่อให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันเพราะความขัดแย้งทางวัฒนธรรม

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับภูมิทัศน์

Laurie (อ้างใน ปัญญวัฒน์ ชลวิจิต, 2545: 11) กล่าวว่า ภูมิทัศน์ในมิติทางสิ่งแวดล้อมย่อมมีความหลากหลายแตกต่างกันไปตามลักษณะเฉพาะ และเป็นไปตามผลกระทบจากการกระทำของมนุษย์ในอดีตที่ผ่านมา ดังนั้นภูมิทัศน์จึงเป็นดังภาพสะท้อนของสังคมและระบบธรรมชาติที่ผันแปรไม่หยุดนิ่ง กล่าวได้ว่า ภูมิทัศน์ คือ สิ่งแวดล้อมรอบตัวเรานั้นเอง รวมไปถึงถนน สวนสาธารณะ อาคารบ้านเรือน ชุมชนแออัด สวนหย่อม แหล่งน้ำ ภูเขา ก็เป็นส่วนหนึ่งของภูมิทัศน์เช่นกัน

ปัญญาวัจน์ ชลวิจิต (2545:14) ได้อธิบายไว้ว่า การพัฒนาใดๆ ก็ตามควรคำนึงถึง วัตถุประสงค์ให้สอดคล้องกับปรัชญา และแนวคิดที่มีเหตุผลและเกิดประโยชน์แก่ทุกฝ่าย ในการพัฒนาภูมิทัศน์เมืองก็เช่นกัน ควรคำนึงถึงผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายซึ่งได้แก่ นักท่องเที่ยว ประชาชนเมือง ผู้รับผิดชอบและดำเนินการพัฒนา ซึ่งทุกฝ่ายมักมีความคาดหวังถึงผลที่ได้รับแตกต่างกันดังนี้

(1) สิ่งที่นักท่องเที่ยวคาดหวัง คือ ภูมิทัศน์พื้นถิ่นต่างๆ ในลักษณะที่แตกต่างกัน ออกจากที่เคยเห็นในท้องถิ่นที่คนอาศัยอยู่ เช่น ความมีเอกลักษณ์ของท้องถิ่น ภูมิทัศน์และบรรยากาศ วิธีการดำเนินชีวิตของคนในท้องถิ่น ความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความร่มรื่นของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีการสัญจรที่เป็นระบบพอสมควรมีป้ายแนะนำ ป้ายเตือน และป้ายบอกสถานที่ เหล่านี้เป็นต้น

(2) สิ่งที่ประชาชนเมืองคาดหวัง คือ ความเปลี่ยนแปลงแบบไม่จำเจ ต้องการพัฒนาที่ทันสมัยแบบชาวตะวันตก ซึ่งสวนทางกับความคิดของนักท่องเที่ยวต่างประเทศ การมีที่พักผ่อนหย่อนใจเพิ่มขึ้น การได้อยู่อาศัยและดำเนินชีวิตภายในสิ่งแวดล้อมและภูมิทัศน์ที่ดี เกิดความภาคภูมิใจต่อเมืองหรือท้องถิ่นของตนเองและได้รับประโยชน์ร่วมกันกับนักท่องเที่ยว เป็นต้น

(3) สิ่งที่ผู้รับผิดชอบและดำเนินการพัฒนาคาดหวัง คือ ใช้งบประมาณน้อย เป็นโครงการพัฒนาที่ไม่มีความขัดแย้งกับหน่วยงานอื่น และประชาชนภายในท้องถิ่นให้ความร่วมมือ ได้รับผลตอบแทนหรือผลกระทบในสังคมเชิงบวก และเกิดผลด้านประชาสัมพันธ์แก่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

2.5 แนวคิดเกี่ยวกับสุนทรียภาพของสิ่งแวดล้อม

สุนทรียภาพที่ดีจะต้องมีลักษณะสวยงาม เกิดความสบายใจรื่นรมย์แก่ผู้พบเห็นคือ จะต้อง มีลักษณะกลมกลืนสนับสนุนซึ่งกันและกัน Pitt and Zube (อ้างในสุคนธ์ทิพย์ เสงกลิ่น, 2545: 24) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมกับสุนทรียภาพไว้ว่า ปัจจุบันปัญหาทางสิ่งแวดล้อมเปลี่ยนแปลงไปมากทั้งที่เกิดจากการพัฒนา การขยายตัวเมือง การสร้างความเจริญให้กับพื้นที่ต่างๆ เหล่านี้เป็นต้น ทำให้สภาพแวดล้อมเกิดความไม่น่าดู ไม่สวยงาม ขาดสุนทรียภาพด้านความงามของสถานที่นั้นๆ การพัฒนาส่วนใหญ่มักจะทิ้งเรื่องสุนทรียภาพของสิ่งแวดล้อม เช่น ป้ายโฆษณา ตัวอาคาร ส่วนประกอบของถนน เป็นต้น

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อนงค์รัตน์ เพชรสัมฤทธิ์ (2540) ศึกษาบทบาทของสตรีในการมีส่วนร่วมจัดการทรัพยากรป่าไม้ของชุมชนพบว่า การจัดการป่าไม้มีความสัมพันธ์กับหน้าที่พื้นฐานของสตรีต่อความอยู่รอดของครอบครัว เช่น งานบ้านหรือกิจกรรมผลิตของครัวเรือน โดยมีปัจจัยสนับสนุนและอุปสรรคคือ ปัจจัยภายใน ด้านบุคคล เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและการติดต่อสื่อสาร ปัจจัยภายนอก เช่น วิธีการดำเนินการของหน่วยราชการ องค์กรพัฒนาเอกชน เป็นต้น

รัชชาติ วัฒนาประชากุล (2542) ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการสวนป่ากลางดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการสวนป่ากลางดงที่เด่นชัดคือระยะเวลาการอยู่อาศัย การเป็นสมาชิกกลุ่ม การได้รับข่าวสาร และความเป็นเพศ ชาย-หญิง

สมควร สุรภพิศิษฐ์ (2542) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการปลูกป่าถาวรเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในวโรกาสครองราชย์ปีที่ 50 จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนคือ การเป็นสมาชิกกลุ่ม การได้รับข่าวสาร เพศ จำนวนแรงงานในครัวเรือน

ชัยรัตน์ วงศ์ฟู (2445) ศึกษาปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎรบ้านป่าแดงในการจัดการป่าชุมชนจังหวัดแพร่ พบว่า ระดับการศึกษาการเป็นกลุ่มสมาชิกทางสังคม การร่วมกิจกรรมต่างๆทางสังคม การรับรู้ข่าวสาร การได้รับประโยชน์จากป่าชุมชนและการเป็นกรรมการเป็นปัจจัยที่มีนัยสำคัญต่อการมีส่วนร่วมด้านการวางแผนดำเนินการ ติดตามผล และพบว่าปัจจัยเพศและปัจจัยรายได้ เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมจัดการป่าชุมชน โดยเฉพาะการดำเนินการตามแผน การติดตามประเมินผล ส่วนอายุ ระยะเวลา ที่อยู่อาศัย เป็นปัจจัยที่ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วม

เอื้ออิสรา หงส์หิรัญ (2544) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการกว๊านพะเยาและพื้นที่โดยรอบพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในเรื่องของการอนุรักษ์และการพัฒนาเท่านั้น การจัดการส่วนใหญ่เป็นเรื่องของรัฐ ส่วนรูปแบบการมีส่วนร่วมจะมีลักษณะแตกต่างกันระหว่างประชากรในอำเภอเมืองกับประชากรในชนบท ประชากรในอำเภอเมืองมีลักษณะการมีส่วนร่วมในการจัดการด้านอนุรักษ์และการใช้ผลประโยชน์ ส่วนประชากรชนบทมีส่วนร่วมด้านการดูแลรักษาองค์กรท้องถิ่นที่ปกครองชุมชน กว๊านพะเยาจะเป็นตัวกระตุ้นและผลักดันให้ชุมชนเกิดการมีส่วนร่วมในการจัดการกว๊านพะเยา ปัจจัยด้านบุคคลที่แตกต่างกันได้แก่ การศึกษา ฐานะ เศรษฐกิจ มีผลต่อรูปแบบการมีส่วนร่วม ส่วนระยะเวลาในการตั้งครัวเรือน ระยะห่างครัวเรือนจากกว๊านที่

แตกต่างกันไม่มีผลต่อรูปแบบการมีส่วนร่วม การมองภาพลักษณ์ของกวีานที่แตกต่างกันเป็นปัจจัย ทั้งที่มีผลและไม่มีผลต่อรูปแบบการมีส่วนร่วม การได้รับข่าวสารและการได้รับประโยชน์ที่ แตกต่างกัน มีผลต่อรูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดการกวีานพะเยา

สว่างวิทย์ สุทรหลวง (2538) ศึกษาทัศนคติของประชาชนที่มีต่อแผนพัฒนากวีาน พะเยา เน้นเฉพาะแผนพัฒนาด้านการท่องเที่ยว โดยเปรียบเทียบระหว่างประชาชนในเขตเทศบาล และนอกเขตเทศบาลเมืองพะเยาพบว่า ชาวอำเภอเมืองพะเยาที่ระดับการศึกษาตั้งแต่ระดับ อนุปริญญาหรือเทียบเท่าขึ้นไป มีแนวโน้มที่จะเข้าใจหน่วยงานที่ดูแลรักษากวีานพะเยา มีความรู้ เกี่ยวกับแผนพัฒนากวีานพะเยาที่ดำเนินการมาแล้ว มีทัศนคติต่อการพัฒนาเพื่อรองรับด้านการ ท่องเที่ยว มีทัศนคติที่เห็นด้วยต่อการพัฒนาถนน ปรับปรุงถนน พื้นที่บริเวณชายกวีาน และ พัฒนาการก่อสร้างอาคารให้มีลักษณะสถาปัตยกรรมแบบท้องถิ่นในระดับสูง ส่วนผู้ที่มีระดับการ ศึกษาต่ำกว่าอนุปริญญา มีทัศนคติในการพัฒนากวีานพะเยาเพื่อรองรับด้านการประมงในระดับที่ สูง ด้านอาชีพข้าราชการจะมีความรู้ความเข้าใจต่อหน่วยงานที่ดูแลรับผิดชอบกวีานพะเยาในระดับ สูง อาชีพรับจ้าง เกษตรกร ข้าราชการ เห็นด้วยต่อการพัฒนาปรับปรุงถนนชายกวีานด้านที่พัก อาศัยชาวพะเยาที่อยู่นอกเขตเทศบาลมีความรู้ความเข้าใจต่อหน่วยงานที่ดูแลรับผิดชอบกวีานพะเยา และมีทัศนคติเห็นด้วยกับการพัฒนาปรับปรุงถนนชายกวีานสูงกว่าชาวพะเยาที่อยู่ในเขตเทศบาล

จากงานวิจัยของ สว่างวิทย์ สุทรหลวง สรุปได้ว่า ระดับการศึกษา อาชีพ ที่พักอาศัย มีความเกี่ยวข้องกับทัศนคติของประชาชนที่มีต่อแผนพัฒนากวีานพะเยาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สุคนธ์ทิพย์ เพยกกลิ่น (2545) ศึกษาความคิดเห็นและบทบาทการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการอนุรักษ์และปรับปรุงสภาพแวดล้อมถนนสายเชียงใหม่ - ลำพูน พบว่า

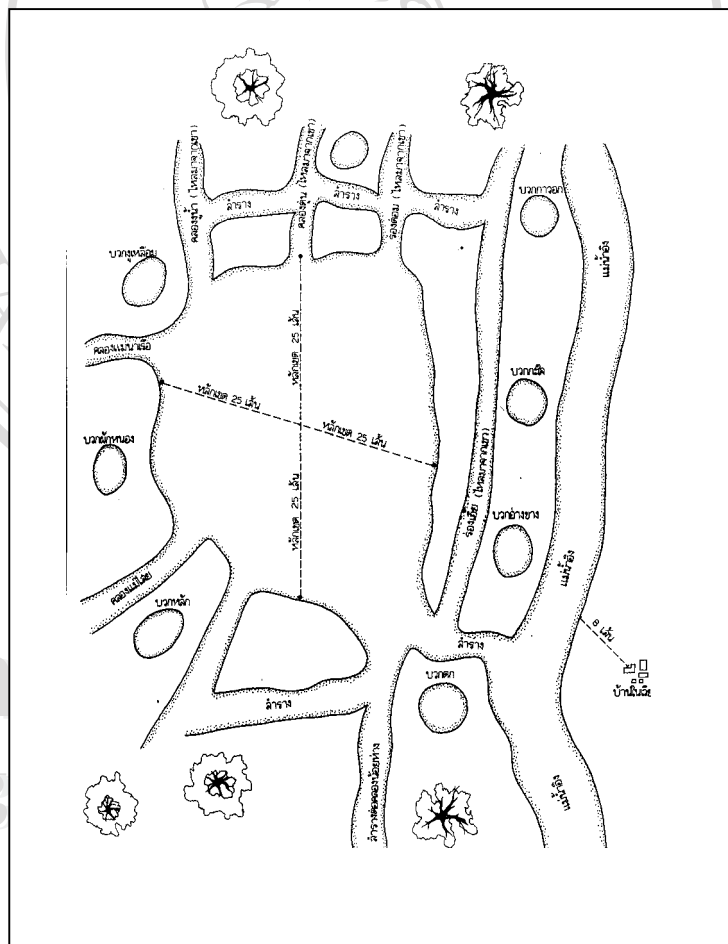
(1) การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นบริเวณถนนสายเชียงใหม่ - ลำพูน เกิดจากสาเหตุ 2 ประการคือ การพัฒนาความเจริญในท้องถิ่น และการเพิ่มขึ้นของประชากร

(2) ความคิดเห็นในการอนุรักษ์และการปรับปรุงสภาพแวดล้อม ถนน ต้องการให้มีการพัฒนาที่มีความเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นและเอกลักษณ์ของชาวล้านนา คือ การปรับปรุงเส้น ทางให้เกิดความปลอดภัย สร้างทางจักรยาน ทางเดินเท้าที่เหมาะสม อนุรักษ์ต้นยางและต้นขี้เหล็ก ปลูกไม้ดอกและไม้ประดับที่คงทนตลอดเส้นทาง สร้างทางระบายน้ำ และสิ่งอำนวยความสะดวก ปลอดภัย พื้นที่ว่างควรพัฒนาให้เป็นสวนสาธารณะ สวนหย่อม และจุดแวะพัก

(3) บทบาทการมีส่วนร่วมของประชาชนตั้งแต่การคิดค้นปัญหาสาเหตุ การวางแผน พิจารณาคำเนินการ ร่วมลงทุนและปฏิบัติการ และติดตามประเมินผล ประชาชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วม น้อยมาก การร่วมมือจากประชาชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและหน่วยงานรัฐจะทำให้โครงการ สามารถประสบความสำเร็จลุล่วงได้

2.7 ประวัติความเป็นมากรวันพะเยา

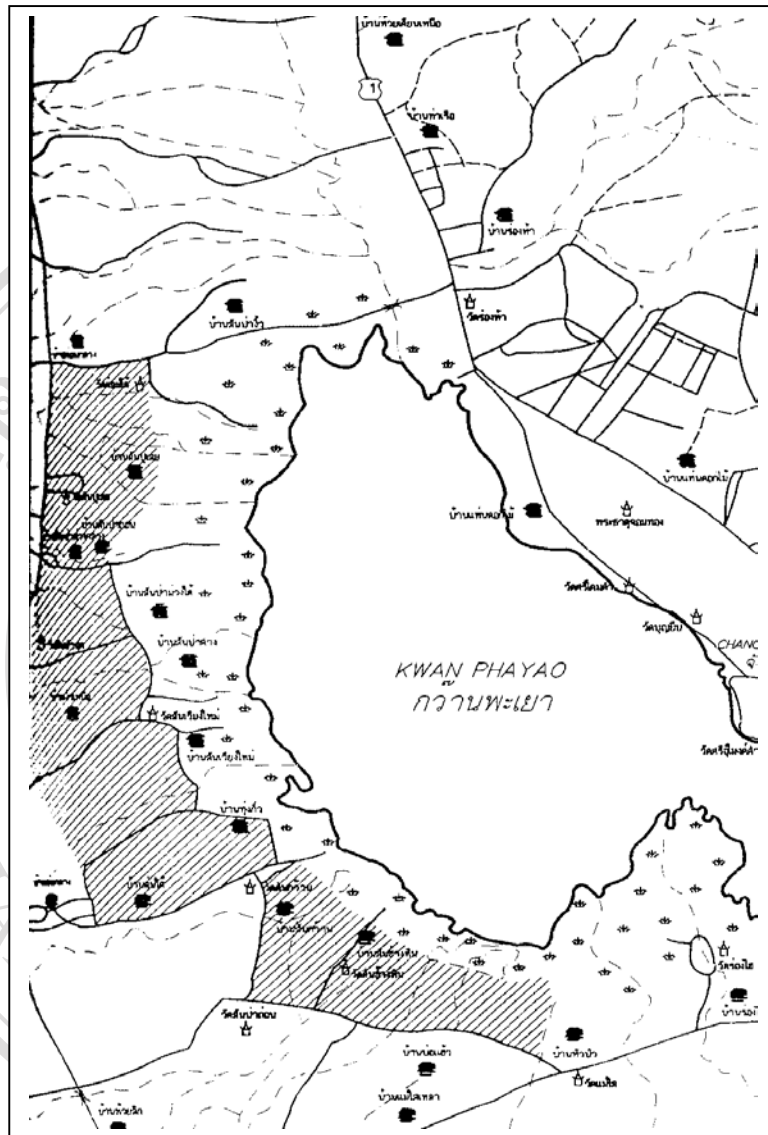
พระธรรมวิมล โมลี (2527) ได้รวบรวมประวัติกรวันพะเยาสรุปได้ว่า เดิมเป็นบึงที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ เป็นแหล่งรวบรวมน้ำที่ไหลมาจากห้วยหนองลำธารต่างๆ ที่อยู่บริเวณใกล้เคียง ตามหลักฐานการสำรวจของนายเต้า กัลยา เจ้าหน้าที่เกษตรอำเภอเมื่อวันที่ 17 มกราคม 2462 ได้บันทึกการสำรวจไว้ว่า หนองกรวันอยู่ในเขตตำบลเวียง อำเภอพะเยา จังหวัดเชียงราย อยู่ห่างจากแม่น้ำอิง 25 เส้น กว้าง 50 เส้น ยาว 50 เส้น ระดับน้ำตามปกติในเดือนกันยายนตามบริเวณโดยรอบน้ำท่วมลึกประมาณ 1 ศอก ตอนกลางน้ำลึก 1 วา 3 ศอก ตามบริเวณรอบเป็นป่าไผ่และไม้กระยาเลยห่างจากหมู่บ้านในเวียงประมาณ 8 เส้น เมื่อแบ่งกรวันออกเป็น 4 ส่วนก็จะมีส่วนละ 25 เส้น

รูปที่ 1 แผนที่แสดงกรวันและบึงหนองเนื่องในกรวันพะเยา เมื่อปี พ.ศ. 2462 – 2464
(ที่มา: บริษัท แอสติคอน คอร์ปอเรชั่น, 2524)

กว้านมี 2 ตอน ตอนแรกเรียกว่า “กว้านน้อย” อยู่แถบทิศตะวันตกเป็นร่องลำธารน้ำขึ้นไปหาขาน้ำแม่ตุ๋่นและเฉียงไปหาชายบ้านสันเวียงใหม่ ตอนที่สองเรียกว่า “กว้านหลวง” อยู่แถบทิศตะวันออกใกล้กับลำน้ำอิงฝั่งขวา มีร่องผ่านกลางเชื่อมติดต่อกัน ชาวบ้านเรียกลำธารนี้ว่า “แม่ร่องน้อยห่าง” บริเวณกว้านยังมีร่องน้ำ บวก หนอง ที่มีลำธารเชื่อมติดต่อกันตลอดกับแม่น้ำอิง เรียกว่า “ร่องเหี้ย” ร่องน้ำ หนอง บวก บริเวณกว้านประกอบด้วย

1. แม่ร่องน้อยห่าง
2. หนองซ้างแดง
3. หนองหญ้าม้า
4. หนองเอียง
5. หนองวัวแดง
6. หนองเหนียว
7. บวกก้างแก้ง
8. บวกคุ่ม
9. บวกผักจิก
10. บวกกุ่ม
11. ร่องเหี้ย
12. ร่องเรือ
13. แม่ร่องไฮ
14. แม่ร่องไส
15. แม่นาเรือ
16. แม่ตุ๋่น
17. แม่ต๋อม
18. แม่คำ

รูปที่ 2 แสดงที่ตั้งกวานพะเยา

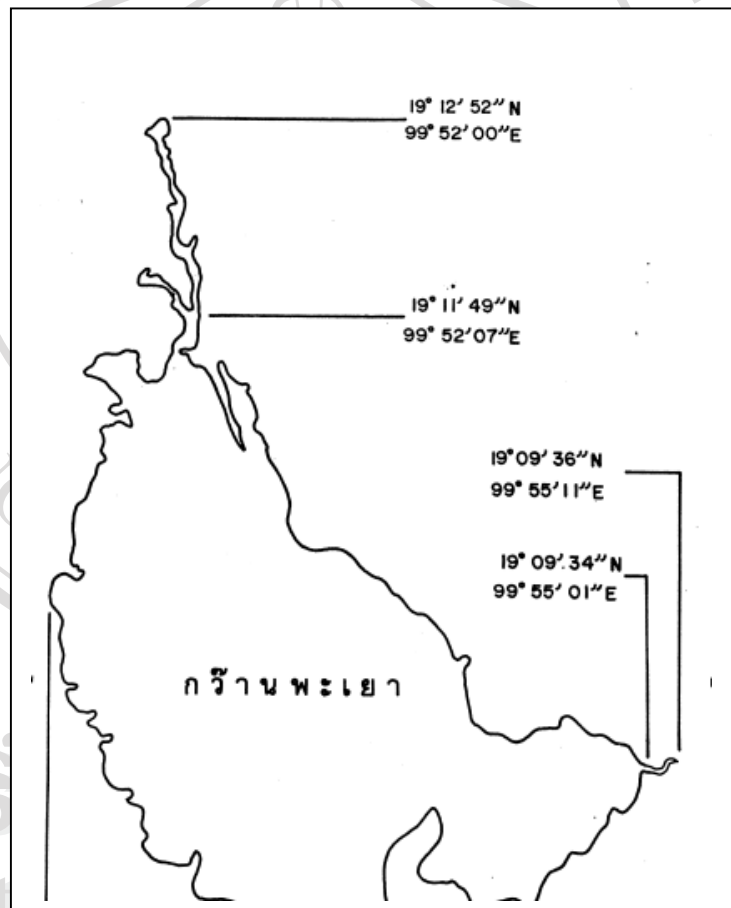
(ที่มา: บริษัท แอสตีคอน คอร์ปอเรชั่น, 2542)

นอกจากนี้ยังมีแม่น้ำลำธารต่างๆ ที่ไหลลงสู่น้ำแม่อิงแล้วไหลลงสู่กวาน คือ แม่น้ำ ห้วยแม่ท่อม ห้วยแม่เหยียน แม่ปืม แม่น้ำอิง ก่อนปี พ.ศ. 2484 กวานพะเยาจะมีน้ำมากเฉพาะฤดูฝน ระหว่างเดือนกรกฎาคมถึงเดือนพฤศจิกายนของทุกๆ ปี หลังจากนั้นน้ำจะลดลงเรื่อยๆ เหลืออยู่แต่ลำคลองหรือแม่น้ำที่ไหลลงสู่กวานน้อยและกวานหลวง ฝั่งกวานทางทิศใต้และทิศเหนือ น้ำจะแห้งจนคนชาวบ้านที่อาศัยอยู่อีกฟากกวานสามารถเดินเท้า หรือใช้เกวียนบรรทุกสิ่งของต่างๆ ผ่าน

ตามแนวสันดินในกว๊านเข้ามาแล้วข้ามสะพานผ่าน แม่น้ำอิงตรงฝั่งหน้าโรงเหล้าของหลวงพิศิษฐ์ และหลวงศรีนครานุกุล

ฤดูแล้งชาวบ้านจะขาดแคลนทั้งน้ำกินน้ำใช้อย่างหนักจนต้องพากันไปไปตักน้ำจากบ่อ และบวกลุมในกว๊านนำมาใช้ภายในบ้าน ถึงแม้จะขุดบ่อใกล้ๆ กับลำน้ำอิงก็ตามก็ยังไม่พอใช้

ต่อมาในระหว่าง พ.ศ.2482 – 2484 (อ้างในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2535: 7) กรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้สร้างทำนบและประตูน้ำกั้นขวางแม่น้ำอิง บริเวณที่ไหลออกกว๊าน ด้านทิศตะวันออกเฉียงใต้ของกว๊าน ทำให้หนองน้ำตามธรรมชาติเปลี่ยนสภาพเป็นอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่คือกว๊านพะเยาในปัจจุบัน

รูปที่ 3 แสดง พื้นที่กว๊านพะเยาโดยรอบ

(ที่มา: บริษัท แอสดีคอน คอร์ปอเรชั่น, 2542)

ลักษณะทางกายภาพของจังหวัดพะเยา

พะเยาเป็นเมืองสำคัญที่ตั้งอยู่บนที่ราบปลายภูเขาที่มีชื่อเรียกในตำนานว่า ภูเขาแกมยาว ซึ่งอาจเป็นที่มาของชื่อเมืองภูแกมยาว และต่อมาเปลี่ยนเป็นเมืองพะเยา ในอดีตเคยเป็นแคว้นอิสระปกครองโดยขุนจอมธรรม มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับเมืองหริภุญธรเงินยาง ซึ่งปกครองโดยขุนเจืองที่เป็นกษัตริย์ผู้มีอำนาจและมีการสืบทอดมาหลายสมัย ในระยะเริ่มแรกของการก่อตั้งอาณาจักรล้านนาแคว้นพะเยาคงความเป็นอิสระอยู่ได้ในระยะหนึ่ง จนถึงตอนปลายพุทธศตวรรษที่ 19 จึงได้ผนวชให้เป็นส่วนหนึ่งของอาณาจักรล้านนา (พระธรรมวิมล โมลี, 2527)

จังหวัดพะเยาตั้งอยู่ภาคเหนือของประเทศไทย มีเนื้อที่ประมาณ 6,335.06 ตารางกิโลเมตร หรือ 3,959,413 ไร่ อาณาเขต ทิศเหนือติดอำเภอพาน อำเภอป่าแดดและอำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย ทิศใต้ ติดอำเภอจาง จังหวัดลำปางและอำเภอสอง จังหวัดแพร่ ทิศตะวันออก ติดเขตแคว้นไชยบุรี สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและอำเภอท่าวังผา อำเภอเมือง อำเภอบ้านหลวง จังหวัดน่าน ทิศตะวันตก ติดเขตอำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง

ลักษณะภูมิประเทศ

จังหวัดพะเยาสภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบสูงและภูเขามีสระดับความสูงตั้งแต่ 30-1,55 เมตร จากระดับน้ำทะเล มีเทือกอยู่ทางทิศตะวันตกและทิศตะวันออกเฉียงเหนือ ตะวันออกเฉียงใต้ และตอนกลางของจังหวัด พื้นที่ป่าไม้ประมาณ 2,060,250 ไร่ หรือร้อยละ 52.03 ของพื้นที่จังหวัด ส่วนใหญ่เป็นป่าดงดิบและป่าไม้เบญจพรรณ แหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญ คือกว๊านพะเยาซึ่งมีเนื้อที่ประมาณ 12,831 ไร่ หนองเล็งทรายมีเนื้อที่ประมาณ 6,000 ไร่ แม่น้ำยม แม่น้ำอิงและแม่น้ำลาว จังหวัดพะเยา มีพื้นที่อยู่ทั้งในเขตลุ่มน้ำโขงและลุ่มน้ำเจ้าพระยา ภูมิอากาศทั่วไปมี 3 ฤดู มีปริมาณฝนเฉลี่ยรวมทั้งปี คือ 1,512 มิลลิเมตร ในฤดูหนาวหนาวจัด อุณหภูมิต่ำสุด 2.5 องศาเซลเซียส (อ้างใน สรัชชา สุริยกุล ณ อยุธยา, 2546)

ประชากร

ประชากรทั้งหมดในจังหวัดพะเยามีทั้งหมด 509,075 คน ประชากรชายคิดเป็นร้อยละ 49.5 ประชากรหญิงร้อยละ 50.5 ของประชากรทั้งจังหวัด ความหนาแน่นของประชากรในพื้นที่ทั้งจังหวัด 80.36 คนต่อตารางกิโลเมตร ในอำเภอเมืองความหนาแน่นของประชากรมากที่สุด คือ 149.62 คนต่อตารางกิโลเมตร ในเขตเทศบาลความหนาแน่นของประชากร 2,267.29 คนต่อตารางกิโลเมตร รายได้เฉลี่ย 29,110 บาท ต่อคนต่อปี ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพด้านการเกษตรเป็นอาชีพหลัก (มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2547)

เทศบาลเมืองพะเยา

สภาพทางภูมิศาสตร์ทั่วไป

เทศบาลเมืองพะเยา ตั้งอยู่ในท้องที่อำเภอเมืองพะเยามีพื้นที่ 18 ตารางกิโลเมตร มีพื้นที่ปกครอง 2 ตำบล คือ ตำบลเวียง และตำบลแม่ต้า โดยแบ่งออกเป็น 13 ชุมชน ดังนี้

1. ชุมชนวัดศรีจอมเรือง
2. ชุมชนวัดลี
3. ชุมชนวัดไชยवास
4. ชุมชนวัดบุญยืน
5. ชุมชนศรีโคมคำ
6. ชุมชนวัดหลวงราชสถินฐาน
7. ชุมชนวัดศรีอุโมงคำ
8. ชุมชนวัดราชฤทธิ์
9. ชุมชนวัดหัวขวงแก้ว
10. ชุมชนวัดเมืองชุม
11. ชุมชนวัดป่าลานคำ
12. ชุมชนวัดอินทร์ฐาน
13. ชุมชนวัดภูมินทร์

จำนวนประชากรที่อยู่ในเขตเทศบาลมีทั้งสิ้น 16,607 คน ชาย 8,103 คน หญิง 8,504 คน (กองสวัสดิการสังคมเทศบาลเมืองพะเยา, 2547)

ลักษณะของพื้นที่

พื้นที่เทศบาลเมืองพะเยามีลักษณะเป็นที่ราบสูงอยู่ระหว่างภูเขา ลักษณะคล้ายก้นกะทะ ตั้งอยู่บริเวณทิศตะวันตกเฉียงใต้ของพื้นที่จังหวัดพะเยา ทิศตะวันตกของเทศบาลเมืองพะเยาติดกับบึงน้ำจืดที่เรียกว่า กว๊านพะเยา ซึ่งเป็นแหล่งน้ำสำคัญของจังหวัดพะเยา ใช้เป็นแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์น้ำจืด เกษตรกรรม และใช้ในการผลิตน้ำประปา เพื่อใช้ในการอุปโภค บริโภคของประชาชนในเขตอำเภอเมืองและอำเภอดอกคำใต้ นอกจากนี้กว๊านพะเยายังเป็นแหล่งท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจและเป็นแหล่งเศรษฐกิจสำคัญที่สร้างรายได้แก่จังหวัดพะเยา โดยเฉพาะชาวกว๊านที่ติดเขตเทศบาลเมืองพะเยา

ลักษณะทั่วไปของกว๊านพะเยา

ตามหนังสือสำหรับที่หลวงเลขที่ พย. 0149 มีเนื้อที่ 12,831 ไร่ 1 งาน 26.6 ตารางวา อยู่ในความครอบครองของกรมประมง ใช้ประโยชน์ในราชการกระทรวงเกษตร และสหกรณ์โดยมีสถานีประมงน้ำจืดจังหวัดพะเยาใช้เป็นที่เพาะพันธุ์สัตว์น้ำ

ระบบนิเวศในกว๊านพะเยา

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (2547) ได้ศึกษาเกี่ยวกับระบบนิเวศของกว๊านพะเยา พบว่าโดยทั่วไปกว๊านพะเยาเป็นแหล่งน้ำที่มีความอุดมสมบูรณ์สูง มีแพลงก์ตอนพืชแพรร์พันธุ์หลากหลายชนิดมากกว่าแพลงก์ตอนสัตว์ ที่พบมากที่สุดคือสาหร่ายสีเขียวสกุล Closterium สัตว์หน้าดินมีจำนวน 340 – 1,427 ตัวต่อตารางเมตร เป็นอาหารที่ดีของปลาและสัตว์น้ำอื่นๆ พรรณไม้น้ำมีแพร่กระจายอยู่ในพื้นที่ 7.27 ตารางกิโลเมตร บริเวณน้ำตื้นด้านทิศเหนือ ทิศตะวันตกและทิศใต้ที่พบมากได้แก่ ผักตบชวา สาหร่ายหางกระรอกและติปลีน้ำจากการสำรวจพบว่ามีปลารวม 19 วงศ์ 34 สกุล 39 ชนิด เป็นปลาที่เป็นชนิดพันธุ์ต่างถิ่น 7 ชนิด คุณภาพของน้ำส่วนใหญ่มีความขุ่นระดับปานกลาง การปนเปื้อนของสารอินทรีย์บางบริเวณมีค่าค่อนข้างสูง ค่าบีโอดีส่วนใหญ่เกินมาตรฐานของแหล่งน้ำ ผิวดินประเภท 2 ปริมาณออกซิเจนส่วนใหญ่ต่ำกว่ามาตรฐานที่กำหนด มีการปนเปื้อนของฟอสฟอรัสและไนโตรเจนสูง โดยเฉพาะบริเวณใกล้ชุมชน และตรวจพบโคลิฟอร์มแบคทีเรียและฟีคอลโคลิฟอร์มแบคทีเรียแต่ไม่เกินระดับมาตรฐาน

การปรับปรุงภูมิทัศน์ชายกว๊านพะเยาที่ผ่านมา

ในช่วงปี พ.ศ. 2520 จนถึงปัจจุบัน เป็นช่วงที่มีการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงพื้นที่บริเวณชายกว๊านพะเยาไปมาก เพื่อรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจการท่องเที่ยว และการเพิ่มขึ้นของประชากร ที่ผ่านมามีการปรับปรุงภูมิทัศน์จำนวน 5 ครั้ง

ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2526 สถานีประมงน้ำจืดจังหวัดพะเยาเริ่มดำเนินการขุดลอกกว๊านพะเยาเพื่อปรับปรุงภูมิทัศน์ในกว๊าน และเพื่อเพิ่มความสามารถในการเก็บกักน้ำ ดำเนินการขุดลอกโดยศูนย์เครื่องมือกลประมงเขตจังหวัดเชียงราย

ครั้งที่ 2 พ.ศ. 2529 เทศบาลเมืองพะเยาได้ดำเนินการปรับปรุงภูมิทัศน์บริเวณถนนชายกว๊าน โดยการขยายพื้นที่ถนนและตัดต้นไม้ที่ปิดบังภูมิทัศน์กว๊านพะเยาตลอดแนวถนน ซึ่งนับเป็นการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิทัศน์ไปจากเดิมโดยสิ้นเชิง

ครั้งที่ 3 พ.ศ. 2532 แขวงการทางพะเยาร่วมกับส่วนราชการและองค์กรเอกชน ได้ร่วมกันก่อสร้างสวนสาธารณะหรือที่เรียกว่า สวนสมเด็จพระยา 90 ที่บริเวณบ้านพักรับรองแขวง การทางพะเยาและบริเวณลานพ่อบุญจำเมืองไว้เป็นที่สำหรับพักผ่อนหย่อนใจ และใช้เป็นที่ประกอบ กิจกรรมต่างๆ ของประชาชนและนักท่องเที่ยว

ครั้งที่ 4 พ.ศ. 2536 เทศบาลเมืองพะเยาดำเนินการปรับปรุงภูมิทัศน์บริเวณหน้าอนุสาวรีย์พ่อบุญจำเมือง โดยนำดินลูกรังมาถมลงในกวี้น ทำให้ประชาชนและองค์กรต่างๆ ออกมาเคลื่อนไหวคัดค้านจนต้องขุดดินที่นำมาถมออกไปจากกวี้น

ครั้งที่ 5 พ.ศ. 2543 – 2546 เทศบาลเมืองพะเยาร่วมกับโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดพะเยาได้ดำเนินการปรับปรุงภูมิทัศน์บริเวณถนนชายกว๊านเริ่มจากหลังสำนักงานเทศบาลจนถึงบริเวณหน้าพ่อบุญจำเมือง เป็นระยะทาง 1,500 เมตร โดยมีการขยายถนนให้กว้างขึ้น ทำทางเดินเท้าตลอดแนวถนนชายกว๊าน สร้างลู่อุสำหรับเดิน / วิ่ง / จักรยานตลอดแนวถนน สร้างสวนหย่อมเพิ่มลานจอดรถตามจุดต่างๆ สร้างลานประเพณีและลานเอนกประสงค์ไว้รองรับกิจกรรมที่เกี่ยวกับประเพณีและวัฒนธรรม ตลอดจนไว้รองรับนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวชมกว๊านพะเยา รวมทั้งปลูกต้นไม้ขึ้นต้นตลอดแนวถนนชายกว๊านซึ่งปรากฏให้เห็นจนถึงปัจจุบัน

แนวทางการพัฒนารอบกว๊านพะเยา

จากการศึกษาสำรวจและออกแบบโครงการขุดลอกกว๊านพะเยาและจัดทำประชาพิจารณ์จังหวัดพะเยา (มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2547) สรุปสาระแนวทางการพัฒนาพื้นที่โดยรวมได้ดังนี้ การปรับปรุงภูมิทัศน์โดยรอบกว๊านพะเยา รูปแบบการปรับปรุงภูมิทัศน์แตกต่างกันตามลักษณะ และการใช้ประโยชน์ของพื้นที่ในส่วนต่างๆ เช่น 1) พื้นที่เอกลักษณ์ของเมืองจะต้องมีความโดดเด่นเป็นประตูทางเข้าหลัก สามารถมองเห็นเป็นจุดหมายตาได้ระยะไกล เป็นการปรับปรุงภูมิทัศน์ใหม่ให้ดูเจริญเพิ่มเอกลักษณ์ของเมือง 2) พื้นที่ส่วนบริการส่วนราชการต่างๆ ปรับปรุงให้มีความชัดเจนและเป็นระเบียบเสริมด้วยที่สีเขียว 3) พื้นที่ศูนย์กลางเมืองย่านธุรกิจ พาณิชยกรรมปรับปรุงให้มีพื้นที่สีเขียวเน้นเศรษฐกิจของพื้นที่ให้เข้มแข็ง โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ที่เอื้อต่อชุมชน ด้วยกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 4) พื้นที่เขตหวงห้ามเพื่อความมั่นคงของเมือง 5) พื้นที่คันคว่ำวิจัยของส่วนราชการที่มีหน้าที่ด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติของกว๊านพะเยา 6) พื้นที่เขตอนุรักษ์ด้านชุมชนและวัฒนธรรมคือพื้นที่ธรรมชาติริมกว๊านพะเยาด้านทิศตะวันตก 20 หมู่บ้านที่ยังชีพโดยทำการเกษตรและประมง

สรุปได้ว่าทัศนียภาพโดยรวมในปัจจุบันเมื่อเปรียบเทียบกับระหว่างก่อนและหลังการปรับปรุง พบว่ามีการเปลี่ยนแปลงจากเดิมไปมาก เช่น มีการขยายช่องทางจราจรและจัดระเบียบการจอดรถ

เพิ่มทางเท้า ทางจักรยาน ขยายพื้นที่สำหรับพักผ่อนหรือประกอบกิจกรรมต่างๆ มีการจัดสวนหย่อม ปลูกไม้ดอกไม้ประดับและไม้ยืนต้นชนิดต่างๆ ตลอดแนวถนนชายกว๊าน เพิ่มมาตรการด้านการรักษาความสะอาดเพื่อป้องกันผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อสิ่งแวดล้อมภายในพื้นที่และบริเวณข้างเคียง ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าการปรับปรุงภูมิทัศน์ที่ผ่านมาก่อให้เกิดผลดีต่อสิ่งแวดล้อมและประชาชนชาวพะเยามากกว่าผลเสีย

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved